

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือพัฒนาเด็กเร่ร่อนและเด็กด้อยโอกาสในกลุ่มองค์กรต่าง ๆ พัฒนาเทคนิคการจัดกิจกรรมด้านทักษะชีวิต สิทธิเด็ก และการมีส่วนร่วมกับกลุ่มผู้เกี่ยวข้องในองค์กรต่าง ๆ ที่ให้การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนและเด็กด้อยโอกาสทั้งภาครัฐและองค์กรพัฒนาภาคเอกชน และเพื่อสร้างบทเรียนการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้วยกระบวนการทักษะชีวิต สิทธิเด็กและการมีส่วนร่วมขององค์กรที่ทำงานกับเด็กเร่ร่อน การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและกลุ่มเป้าหมายโดยตรง ใช้วิธีการสนทนากลุ่มย่อย การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การจดบันทึก การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแยกแยะ จัดหมวดหมู่ และแปลความหมาย แล้วนำเสนอโดยวิธีการบรรยายและอธิบาย

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

การเลือกองค์กรเข้าร่วมเครือข่ายจากองค์กรที่มีการประสานกันอยู่บ้างแล้ว และองค์กรที่ทำงานกับเด็กเร่ร่อนแต่ยังไม่ได้ประสานงานกัน

การประสานงานเครือข่ายใช้ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทาง แต่การประสานแบบไม่เป็นทางการเป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกเครือข่าย

การจัดเวทีใช้วิธีการสนทนากลุ่มย่อยโดยให้เด็กเยาวชนได้เข้าร่วม ซึ่งพบว่าได้ช่วยเปิดทัศนคติของผู้เข้าร่วมได้ตระหนักต่อปัญหาเด็กเร่ร่อน และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงประสบการณ์การทำงานซึ่งกันและกัน

กิจกรรมที่เครือข่ายได้ทำร่วมกัน โดยภาพรวมมีความร่วมมือกันเป็นอย่างดีแต่ไม่สามารถคาดหวังให้ทุกองค์กรเข้าร่วมในทุกกิจกรรม สิ่งที่ค้นพบประการสำคัญคือ การเข้าร่วมจัดกิจกรรมของเครือข่ายแต่ละครั้งจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในระดับบุคคลขึ้น

การใช้กระบวนการพัฒนาทักษะชีวิต สิทธิเด็ก และการมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือขององค์กรในการพัฒนาเด็กนั้น เริ่มจากการอบรมทักษะชีวิตและสิทธิเด็กให้กับผู้บริหาร ผู้ประสานงาน และเจ้าหน้าที่องค์กรแล้วนำไปจัดกิจกรรมกับเด็กกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งพบว่าเกิดการขยายผลกับอีกหลายกลุ่มเป้าหมาย ผลที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กพบว่าการกล้าแสดงออก รู้จักมองการณ์ไกลและรู้จักคิดวิเคราะห์ วางแผน และสื่อสารกับเพื่อนอย่างเหมาะสม

อภิปรายผล

- การพัฒนาเครือข่ายองค์กร มีเงื่อนไข 3 ประการที่ก่อให้เกิดเครือข่ายที่ยั่งยืน
 1. ความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกเครือข่าย โดยเฉพาะความสัมพันธ์ส่วนบุคคล
 2. ภาระงานที่ไม่มีที่สิ้นสุด ที่เครือข่ายต้องประสานงาน ช่วยเหลือกันอย่างต่อเนื่อง
 3. การได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกเครือข่าย ก่อให้เกิดองค์

ความรู้ใหม่

- การพัฒนาเทคนิคการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตและสิทธิเด็ก จะเน้นที่กระบวนการและเป้าหมายของกาฝึกทักษะมากกว่าเนื้อหา เน้นกาฝึกปฏิบัติจริง และต้องคำนึงถึงพฤติ

กรรมหรือปัญหาของกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก ซึ่งสามารถยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนกระบวนการให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย

- บทเรียนของการดำเนินงานพัฒนาเครือข่ายองค์กรมีดังนี้

1. ผู้บริหาร ผู้ประสานงาน หรือหัวหน้าองค์กร จะต้องให้ความสำคัญสนับสนุนการทำงานแบบเครือข่าย ซึ่งจะช่วยเปิดกว้างให้คนทำงานและสนับสนุนงานในระยะยาว

2. ผู้ประสานงานเครือข่ายจะเป็นผู้ช่วยจัดกระบวนการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่าย เชื่อมประสานข้อมูล ประสานแหล่งทรัพยากรมาสู่เครือข่าย มีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดการดำเนินงานตามแผน ผู้ประสานงานควรมาจากตัวแทนขององค์กรที่มีประสบการณ์การทำงานในประเด็นนั้นมาระดับหนึ่งแล้ว

3. เครือข่ายความสัมพันธ์ที่ดีในระดับบุคคล จะเป็นรากฐานสำคัญต่อความร่วมมือการช่วยเหลือระหว่างสมาชิกเครือข่าย

4. การพัฒนาเครือข่ายองค์กร ควรให้ความสำคัญกับเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการมากกว่าที่จัดตั้งขึ้นแบบเป็นทางการ เพราะความยั่งยืนของเครือข่ายเป็นเรื่องของการเปิดใจเต็มใจที่จะช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

5. การจัดเวทีในลักษณะกลุ่มย่อย ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับความคิด ทศนคติซึ่งกันและกัน จะช่วยเปิดมุมมองของผู้เข้าร่วมให้กว้างขึ้น นอกจากนี้ยังเกิดมุมมองแปลกใหม่ที่จะนำไปใช้กับการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

1. การพัฒนาเครือข่ายองค์กรเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ควรคำนึงถึงเงื่อนไข 3 ประการคือ ความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกเครือข่าย ภาระงานที่ต้องประสานร่วมกันมีความต่อเนื่อง และ การสร้างให้เกิดการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของเครือข่าย

2. การให้ความสำคัญกับเครือข่ายระดับบุคคล ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดีของบุคคล สมาชิกเครือข่าย หรือคนทำงาน จะก่อให้เกิดการเชื่อมประสานงานกันแบบธรรมชาติ และยั่งยืน

3. การพัฒนาเครือข่ายองค์กรจะต้องสร้างความเข้าใจที่ดี ต่อตัวผู้บริหาร หัวหน้าขององค์กรเป็นสำคัญอันดับแรก เนื่องจากเมื่อผู้บริหารมองเห็นความสำคัญของเครือข่ายจะเปิดกว้างให้สามารถประสานการทำงานงานต่าง ๆ ได้ง่ายและรวดเร็วมากขึ้น

4. หัวข้อการวิจัยที่ควรทำต่อไป ควรเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ การพัฒนากระบวนการพัฒนาเด็กในบ้านพักหรือสถานสงเคราะห์ , รูปแบบการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนที่ได้ผลดี, การพัฒนารูปแบบการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงในกลุ่มเด็กเร่ร่อน เป็นต้น